

Täysistunto

Torstai 21.11.2024 klo 16.00—19.53

11. Hallituksen esitys laiksi merimiespalvelulain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 145/2024 vp

Valiokunnan mietintö TyVM 13/2024 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 11. asia. Käsittelyn pohjana on työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan mietintö TyVM 13/2024 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä. — Meille esittelee mietinnön edustaja Lyly. Olkaa hyvä.

Keskustelu

19.41 **Lauri Lyly sd** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Esittelen työ- ja tasa-arvovaliokunnan varapuheenjohtajana valiokunnan mietinnön.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi merimiespalvelulakia. Esityksen mukaan valtion rahoitusosuus merimiespalvelupalveluista lakkautetaan. Esityksen tavoitteena on vähentää valtion menoja. Merityötä koskee Kansainvälisen työjärjestön ILO:n merityöyleissopimus.

Yleissopimuksen mukaan jäsenvaltion on varmistettava, että merenkulkijoiden sosiaaliset oikeudet pannaan täytäntöön yleissopimuksen mukaisesti. Kansallisen merimiespalvelulain tarkoituksena on edistää merimiesten hyvinvointia järjestämällä merimiespalvelutoimintaa. Laissa säädetään merimiespalvelutoimiston tehtävistä, merimiespalveluiden rahoittamisesta sekä merimiespalvelutoimiston hallinnosta.

Valiokunta katsoo, että esityksessä ehdotetut muutokset, mukaan lukien valtion rahoitusosuuden lakkauttaminen, on merityöyleissopimuksen puitteissa mahdollista toteuttaa hallituksen esityksessä ehdotetulla tavalla. Merimiespalvelutoimiston valvonnalla ja työ- ja elinkeinoministeriön tiedonsaantioikeudella on tarkoitus seurata merimiespalvelutoimiston taloudellista tilannetta ja merimiespalvelutoimiston edellytyksiä selviytyä lakisääteisistä tehtävistään.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan valtio pystyy tarvittaessa reagoimaan merimiespalvelutoimiston toimintaan. Valiokunta puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä muuttamattomana. Valiokunnan mietintöön sisältyy vastalause, jossa ehdotetaan lakiehdotuksen hylkäämistä. Tulen siihen käyttämään toisen puheenvuoron. — Kiitos. Tässä esittely.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia esittelystä. Seuraavaksi edustaja Rantanen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 120/2024 vp

19.44 **Piritta Rantanen sd:** Kiitos, rouva puhemies! Yritetään pitää sen verran lyhyenä, että kerkiää täältä omalta paikaltaan puhua.

Mutta nimenomaan nythän käsittelemme budjettilakia, lakia merimiespalvelulaista, ja tässähän on kyse siitä, että koko valtion rahoitusosuus lakkautetaan, ja nimenomaan tavoitteena on vain vähentää valtion kuluja. Valtion osuus on ollut vuosina 2023 ja 2024 reilu miljoona euroa, ja nyt tämän toiminnan turvaamiseksi sitten esitetään, että tätä merimiehiltä ja varustamoilta kerättävää maksua korotetaan, mutta tämä korotus ei edes tule kokonaan korvaamaan tätä valtion maksuosuutta. On siis aivan selvää, että palveluitten laatu ja määrä tulevat heikkenemään.

Tässä koko merimiespalveluasiassa on kyllä syytä ymmärtää se, minkälaisesta työstä puhumme, kun puhumme merimiesten työstä. On niin, että merimies voi olla maksimissaan 11 kuukautta laivalla töissä, eikä sitä oikein varmaan kukaan meistä Manner-Suomessa tai mannermaalla töissä olevista ja asuvista ihmisistä voi ymmärtää, minkälaista se elämä on, jos 11 kuukauttakin on putkeen laivalla. Me olemme nimenomaan sitoutuneet kansainvälisiin sopimuksiin, siihen, että kukin jäsenvaltio edistää näitten palveluitten tuottamista satamissa, jotta nämä merimiehet voivat saada erilaisia palveluita, kuten esimerkiksi kirjasto- ja tietopalveluita, erilaisia vapaa-ajan järjestelyitä ja yhteydenpitoa omiin ystäviin, sukulaisiin, perheeseen, liikuntamahdollisuuksien järjestämistä, kulttuuritoimintaa sekä muuta virkistystoimintaa ja mahdollisuuden osallistua tähän normaaliin meille tuttuun yhteiskunnalliseen elämään. Tässä ei olla antamassa edes minkäänlaista siirtymäaikaa, vaan niin kuin sanoin, tämä on budjettilaki, jolla valtio kerralla lopettaa maksuosuutensa ja ajattelee niin, että se on ihan ok.

Tässä ei huomioida kansainvälisiä sopimuksia nyt kyllä oikeastaan millään tavalla, ja on aika erikoista, että olemme tehneet kansainvälisiä sopimuksia, joissa sitoudumme huolehtimaan näistä palveluista. Valtio on siis näitä tehnyt, mutta ei osoita siihen nyt minkäänlaista rahoitusta. On aivan selvää, että tämä tulee heijastumaan merimiesten hyvinvointiin ja jaksamiseen. Kun samaan aikaan etuudet heikkenevät ja maksut nousevat, on selvää, että tämän hyväksyttävyyks on kyllä todella huonolla tolalla. Kyllä se on niin, että tämä voi pitkällä aikavälillä vaikuttaa myös ulkomaisten laivojen kiinnostukseen saapua Suomen satamiin. Muissa maissa valtio kyllä osallistuu näihin kustannuksiin.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

19.47 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa rouva puhemies! Tässä on kysymys vähän runsaan miljoonan euron osuudesta vuositasolla. Tämä lakkauttaminen tarkoittaa sitä, että varustamoiden ja merimiesten pitää kerätä jäsenmaksuissaan raha, joka on yhteensä noin 300 000, eli noin 30 prosenttiin putoaa tämä rahoitus siitä, mitä se on ollut aikaisemmin. Siinä mielessä se tarkoittaa, että niitä palveluja pitää supistaa rajusti ja merimiehillä niitä palveluja on tästä eteenpäin tosi paljon vähemmän kuin mitä niitä tällä hetkellä on. Ne ovat juuri, niin kuin edustaja Rantanen tässä toi esiin, niitä palveluja, kun tullaan pitkältä merimatkalta ja pide-tään yhteyksiä sukulaisiin ja ollaan tekemässä niitä sosiaalisia asioita, mitä ihminen tarvitsee, kun hän tulee maihin.

Tämä rahoitus on ollut vuodesta 1973 asti tällä tavalla kuin tässä nyt on, ja nyt se lopetetaan yhtäkkiä. Olisimme toivoneet, että tässä olisi edes ollut vuoden siirtymäaika sen takia, että tämä Merimiespalvelutoimisto olisi voinut realisoida omaisuuttaan loppuun asti ja

Pöytäkirjan asiakohta PTK 120/2024 vp

saada tätä rahoitusta silläkin tavalla hoidettua. Nyt siellä tulee varsin kova kiire, jotta he pystyvät sopeuttamaan toimintaansa.

Suomi on tässä aivan poikkeuksellinen maa siinä mielessä, että aina näihin merimiespalveluihin on osallistunut valtio. Joissain maissa, esimerkiksi Tanskassa, taitaa olla väylämaksuilla rahoitettu nämä merimiespalvelupalveluihin liittyvät asiat. Suomalaiset merimiehet saavat näitä palveluja ulkomailla ja tietenkin kotimaassa, kun he ovat näissä satamissa kulloinkin työtehtäviensä vuoksi laiturissa. Siinä mielessä tämä rajoittaa nyt niitä tosi, tosi paljon.

Suomeen saapuu noin 600 alusta viikossa, ja on selvää, että siellä on aika iso määrä merimiehiä eri maista ja eri kansallisuuksista. Tämä tavallaan vähentää sitä houkuttelevuutta, että jos Suomi tulee tämmöiseksi periferiaksi, että meillä näitä palveluja juurikaan ei ole, niin kyllä varmasti myös siellä sana kiirii, ja se voi olla sitten meille huono asia. Suomi on tietyllä tavalla saari ja elää merenkulusta, ja tämä sinänsä pitäisi aina muistaa, kun me kohdistamme näitä säästötoimia tämän tyyppiselle alueelle.

Kansainvälisten sopimusten vastaista tämä todennäköisesti on. Mutta sitä velvoittavuutta ei ilmeisesti ole niin paljon, että tätä pystyisi sen mukaan kaatamaan.

Valitettava päätös.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 145/2024 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.